

AFSKALLET HAVRE ER GODT TIL ØKOLOGISKE SVIN

STØTTET AF

Fonden for **økologisk landbrug**

Der kan være god økonomi i at bruge afskallet havre til både smågrise, søer og slagtesvin.

Havre anvendes i dag kun i begrænsede mængder i foder til smågrise, primært pga. det lave energiindhold og i begrænset omfang til søer og slagtesvin.

Afskallet havre adskiller sig fra almindelig havre, ved at indholdet af svært fordøjelige fibre er lavt fordi indholdet af havreskaller er meget lavere. Derudover er forholdet mellem umættede og mættet fedt 2/1 i havre.

Erfaringer har vist at havre kan anvendes i smågrise foderet for at stabilisere mave-tarmkanalen og dermed til at reducere problemer med diarré. Indholdet af uopløselige fibre i form af beta-glucaner er højt i havre i forhold til hvede. Beta-glucaner har en positiv effekt mod fravænningsdiarre.

Tabel 1: Fakta om afskallet havre

Afskallet Havre til svin		SEGES afprøvning 2015
FEsv pr.100 kg	136	16 forskellige sorter
FEso pr.100 kg	132	16 forskellige sorter
Råprotein % kg vare	12	16 forskellige sorter
Maks i sofoder, %	80	VSP
Maks i smågrise foder, %	50	VSP
Maks i slagtfoder, %	50	VSP
Tab ved afskalning, %	27	16 forskellige sorter
Udbytte pr Ha efter afskalning, hkg	43	16 forskellige sorter

Afskallet havre har en god aminosyresammensætning, en generel høj fordøjelighed, og anses derfor for en god råvare til alle dyregrupper.

I et økologisk sædskifte er havre en konkurrencestærk kornafgrøde. Derudover er havre bedre til at udnytte gødningskilder som dybstrøelse, kvæggylle og kløvergræsforfrugt end de øvrige kornarter. I et typisk sædskifte til enmavede dyr, vil dyrkning af havre give en mere robust markplan. For svineproducenter, der er hjemmeblandere, afhænger valg af kornart imidlertid af foderværdien af de forskellige kornarter til de forskellige dyregrupper. Økologisk havre har normalt et højt udbytte, når man sammenligner med hvede og byg, dyrket under samme forhold. Afskallet havre til svin er en god energi- og proteinkilde. Derudover har havreskallerne andre mulige anvendelser som f.eks. brændsel og strøelse.

Kan det betale sig at afskalle havre til svin?

Der er flere forudsætninger, der skal gennemgås, før der kan svares på dette spørgsmål.

I et eksempel regnes der på om afskallet havre kan konkurrere med hvede og sojakage i 3 økologiske blandinger, hvor havren udgør henholdsvis 0 %, 15 % eller 30 % af blandingen. Priserne er de økologiske prognosepriser fra Farmtalonline 2016-17, der kan findes [her](#). Næringsstofindholdet i blandingerne er beregnet med VSP's excel ark "Kemisk indhold i råvarer" som kan findes [her](#). Den afskallede havre er indsat som en blanding af 85 % nøgenhavre og 15 % alm havre i regneeksemplerne, fordi afskallet havre ikke er indtastet i VSP's regneark endnu.

Prisen på den afskallede havre er udregnet således: Havre: 185 kr pr hkg / 0,8 (svind ved afskalning) + afskrivningpris og strøm, samlet 10-30 kr pr hkg. Sojakage prisen ligger på 550 kr og en hvedepris på 225 kr.

Tabel 2:

Råvare	Slagtesvin	15%	30%	små/slagt	15%	30%	Søer	15%	30%
BYG, vår, 2015	36,62	36,62	36,62	30,62	30,62	30,62	40	40	40
HVEDE, 2015	32	18,5	5	35	21,5	7,5	31,82	18,32	4,32
SOJAKAGE 8,1% fedt	17	15,5	14	18,5	17	16	15,5	14	13
Afskallet HAVRE 2015	0	15	30	0	15	30	0	15	30
FEsv/so	105	106	107	105	106	107	104	106	107
Råprotein	135,3	134,4	133,5	141,5	140,5	140,6	123,0	122,2	122,7
Lysin	6,8	6,8	6,8	7,3	7,3	7,3	6,0	6,0	6,0
Methionin	2,2	2,3	2,3	2,2	2,3	2,4	2,0	2,0	2,1
Afskaldningspris på 30 kr pr hkg									
hkg pris	0	0,5	1,1	0	0,5	2,7	0	0,5	2,7
FEsv/so Pris pr hkg	0	-3	-6	0	-3	-5	0	-3	-4
Afskaldningspris på 10 kr pr hkg									
hkg pris	0	-2,5	-4,9	0	-2,5	3,3	0	-2,5	-3,3
FEsv/so pris pr hkg	0	-6	-8	0	-6	-11	0	-6	-10

Ved en afskaldningspris på 30 kr pr hkg koster afskallet havre 261,25 kr pr hkg. Her ses en besparelse på 3 kr i alle blandinger, når der bruges 15% afskallet havre og mellem 4-6 kr ved brug af 30% afskallet havre pr 100 FEsv/so

Ved en afskaldningspris på 10 kr pr hkg koster afskallet havre 241,25 kr pr hkg. Her ses en besparelse på mellem 4-6 kr i alle blandinger, når der bruges 15% afskallet havre og mellem 8-11 kr ved brug af 30% afskallet havre pr 100 FEsv/so.

I eksemplerne er havren sat ind i blandingerne i stedet for hvede og sojakage, der er blevet optimeret på råprotein og aminosyre. Afskallet havre er meget energirig, derfor ses der en lille stigning i FE, hvilket man skal være opmærksom på, især når det er slagtesvinefoder, fordi det kan have en negativ effekt på kødprocenten ved ad libitum fodring.

Det kan du spare på et år

I tabel 3 ses, hvad der kan spares i løbet af et år med det angivende foderforbrug.

Tabel 3: Et eksempel med integreret produktion ved en høj afskaldningspris og en lav afskaldningspris. Desuden er det udregnet for to iblandingsprocenter på 15% og 30%.

Besætning	Søer	Smågrise	Slagtesvin	Besparelse pr år
Antal	300	6600	6400	
FEso/sv pr dyr	1933	36	237	

Ved en afskalningspris på 10 kr pr hkg				
15% afskallet havre (kr besparelse)	33793	14344	90638	138776
30% afskallet havre (kr besparelse)	57501	24544	179113	261157
Ved en afskalningspris på 30 kr pr hkg				
15% afskallet havre (kr besparelse)	17305	7607	47643	72554
30% afskallet havre (kr besparelse)	24910	11225	94148	130283

Eksemplerne i tabel 2 viser besparelser pr 100 FE. Hvilket er reelle besparelser da afskrivning er lagt til prisen på det afskallede havre men ikke vedligehold og arbejdskraft. Avler du selv havren er der 40-60 kr at spare i byttepris til hvede eller byg. Havreskallerne har også en værdi i sig selv, både fodringmæssigt men også en brændselsværdi på mellem 14,6-19 MJ/kg (Træpiller = 17,8 MJ/kg). Et afskalningsanlæg koster mellem 100.000-300.000 kr (Skoild har været behjælpelig med priser).

Når der bruges store mængder almindelig havre i svineblandinger kan det give problemer med dannelse af dej i møllen. Det kan afhjælpes ved at sætte en havreplade i møllen. I færdigvaresiloen kan foder med en høj iblanding af almindelig havre danne bro, og det gør det svært at få ud af siloen. Det vides ikke om afskallet havre har samme problemer. I en æglæggerbesætning, hvor der bruges 40-50 % afskallet havre i foderblandingerne, ses der ingen problemer med brodannelse eller klister i møllen.

Du kan finde ud af om afskalning af havre er en god forretning for dig ved at kontakt dit lokale rådgivningscenter eller Kristian Knage-Drangsfeldt SEGES økologi 2974 4241 for at få lavet en beregning.